

Zpráva o šetření ve věci použití donucovacích prostředků a zajištění v souvislosti se zjištěním totožnosti účastníka dopravní nehody

---

Mgr. M.Z. (dále jen „stěžovatelka“), nesouhlasí s postupem hlídky Policie ČR, která vůči ní dne 25. 8. 2016 použila donucovací prostředky a posléze přistoupila k jejímu zajištění. Tyto postupy policisté použili poté, co stěžovatelka coby domnělý účastník dopravní nehody neuposlechla výzev k předložení občanského průkazu.

A. Předmět šetření a shrnutí

Rozhodla jsem se šetřit, zda postup policistů (příslušníků Pohotovostní motorizované jednotky Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy) na místě nehody byl v souladu se zákonem. Zejména jsem se zabývala zákonností a přiměřeností postupu při výzvě k prokázání totožnosti, zajištění stěžovatelky a jejího následného převozu na policejní služebnu. Předmětem mého šetření bylo i vyřízení stížnosti na postup policistů ředitelem Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (dále jen „krajský ředitel“), který ji vyhodnotil jako nedůvodnou.¹

Dospěla jsem k závěru, že **policisté zasahující na místě samém se dopustili pochybení** v tom, že:

- nesdělili stěžovatelce a jejímu manželovi konkrétní zákonný důvod k prokázání totožnosti ihned při první výzvě,
- výzvu k prokázání totožnosti omezili toliko na předložení občanského průkazu,
- před použitím donucovacích prostředků a následným zajištěním stěžovatelky nenabídli patřičnou součinnost k prokázání totožnosti, nepokusili se o zjištění totožnosti úkonem na místě a nijak ani nereagovali na sdělení její totožnost jejím manželem,
- použili donucovací prostředky a přistoupili k zajištění, aniž by byly splněny zákonné předpoklady pro takový postup.

Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy pochybilo tím, že nedokázalo včas zajistit relevantní důkazní materiál a výše uvedená pochybení policistů nekonstatovalo ve vyřízení stížnosti.

B. Skutková zjištění

Dne 25. srpna 2016 v cca 14:30 hod. odjížděla stěžovatelka společně se svým manželem coby řidičem z ulice K Dolům v Praze od Obchodního náměstí, kde měli zaparkované auto. Protože je ulice na svém konci neprůjezdná, musel se manžel stěžovatelky s vozidlem nejprve otočit, přičemž měl kolizi s jiným vozidlem, o čemž stěžovatelka, která v té době ve voze nebyla, neměla tušení a nastoupila až později.

Střetu vozidel si všimli kolemjdoucí, kteří v jednání manžela stěžovatelky spatřovali snahu o odjetí z místa nehody a kontaktovali policii. Na místo byla vyslána dvoučlenná hlídka

---

1 vyrozumění ze dne 25. října 2016, č. j. KRPA-331729-1/ČJ-00066-S077

Pohotovostní motorizované jednotky Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (dále jen „policisté“).

Po příjezdu na místo policisté vyzvali stěžovatelku a jejího manžela k předložení občanského průkazu.² Následný děj popisuje **zasahující policista** takto:

„Řidič na naši výzvu dle § 63 odst. 2 písm. h) zákona č. 273/2008 Sb.³ předložil doklady. Žena, která seděla na místě spolujezdce, vystoupila z vozidla a šla za vozidlo směrem dozadu, kde jsem stál já. Žena se začala rozčilovat, proč je zastavujeme, když nic neprovedli. Následně jsem ženu slušně vyzval, aby mi předložila OP. Toto žena okomentovala tím, že proč by ho předkládala, když nemám důvod. Odpověděl jsem, že se nachází ve vozidle, které způsobilo nehodu a odjelo z místa. Na základě toho jsem ženu znovu vyzval dle § 63 odst. 2 písm. h) z. č. 273/2008 Sb. Na toto znovu žena odpověděla, že nemám žádné právo k tomu, požadovat její totožnost. Snažil jsem se ženě vysvětlit, že právo mám a že se mýlí, ale žena byla zřejmě v nějakém afektu, poněvadž stupňovala svoji sílu hlasu se slovy, že nemáme právo na to, žádat její totožnost a snažila se vytvořit rozruch. ... V tom momentě žena začala odcházet směrem k místu spolujezdce a z toho důvodu jsem ženu vyzval už potřetí slovy: ‚Jménem zákona, zastavte se a předložte mi doklad totožnosti, jinak bude použito donucovacích prostředků!‘ Na tuto opětovnou výzvu žena nereagovala, a tak jsem využil ust. § 53 odst. 1 z. č. 273/2008 Sb.⁴ a použil jsem dle § 52 písm. a) z. č. 273/2008 Sb.⁵ hmaty a chvaty, a to tak, že jsem uchopil ženu za zápěstí levé ruky a dal jí za její záda, to samé jsem udělal i s pravou rukou a vzhledem k tomu, že žena kladla stále aktivní odpor, využil jsem ust. §. 52 písm. p) z. č. 273/2008 Sb.⁶ a přiložil ženě pouta na obě zápěstí. Zároveň bylo ženě sděleno, že je zajištěna dle § 26 odst. 1 písm. f) z. č. 273/2008 Sb.⁷ a je omezena na osobní svobodě.“

K zajištění došlo v 15:05 hod., a to dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb.⁸ K sejmutí pout došlo v 15:22 hod. Zajištění stěžovatelky bylo ukončeno v 18:46 hod.

Stěžovatelka děj událostí popisuje⁹ takto:

„Poté, co jsem nasedla, jsme chtěli odjet, ale dorazila hlídka Policie ČR. Tito vystoupili z auta a šli směrem k nám. My jsme s manželem také vystoupili z auta a já se ptala hlídky,

2 viz Vyjádření pprap. Bc. P. Š., Dis., ze dne 8. září 2016

3 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu zdržující se v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu nebo správního deliktu, k požáru anebo jiné mimořádné události.

4 Policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.

5 donucovacími prostředky jsou hmaty, chvaty, údery a kopy

6 donucovacími prostředky jsou pouta

7 Policista je oprávněn zajistit osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci.

8 Policista je oprávněn zajistit osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci.

9 viz Úřední záznam ze dne 25. srpna 2016, č. j. KRPA-331729-1/ČJ-2016-001410

co se děje. Policista mi na toto řekl, že jsem účastníkem dopravní nehody. Já jsem mu odpověděla, že nejsem účastníkem dopravní nehody. Vůbec mě nenechal, abych mu to vysvětlila, že jsem do tohoto auta teprve nasedla. Říkal něco o Policii ČR, ale pro řešení běžných situací to bylo dosti nesrozumitelné, a já jsem to tedy nepochopila. Následně mi policista zkroutil obě ruce za záda, přitiskl mě na kapotu vozidla a přiložil mi na ně pouta. Následně mě odvedli do služebního auta. ... Následně jsme se dostali na MOP Modřany. Tady mě bylo sděleno, že jsem zajištěna, a já jsem tedy předložila občanský průkaz.“

V rámci prošetřování stížnosti kontaktovala kpt. Bc. B.¹⁰ telefonicky **manžela stěžovatelky**. Ten jí sdělil, že jednání policistů vůči jeho manželce bylo naprosto přehnané a nepřiměřené, zejména k jejímu věku a závažnosti řešené věci. Mj. uvedl, že manželka nesouhlasila s tím, že musí policistům předkládat občanský průkaz, když se ničeho nedopustila. Rovněž jí vyhrožovali, že pokud jim občanský průkaz neukáže, zavřou ji na 24 hodin, protože na to mají právo. Dále uvedl, že policistům mělo stačit, že jim on sám nahlásil jméno a příjmení manželky.

Za podstatné také považuji doplnit, že stěžovatelka se narodila v roce 1949.

C. Hodnocení věci ochránkyní

C.1 Důvodnost výzvy k prokázání totožnosti

Dle § 63 odst. 2 písm. h) zákona č. 273/2008 Sb. je policista oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti **osobu zdržující se v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu nebo správního deliktu**, k požáru anebo jiné mimořádné události.

Vzhledem k tomu, že hlídka Policie ČR byla vyslána na místo oznámené dopravní nehody, od níž se její viník pokouší odjet a oznámené vozidlo se shodovalo s vozidlem, v němž stěžovatelka seděla, **byli policisté oprávněni vyzvat jeho osádku k prokázání totožnosti**.

C.2 Provedení výzvy k prokázání totožnosti a použití donucovacích prostředků

Ze spisového materiálu vyplývá, že v první fázi policisté po osádce vozidla žádali doklady totožnosti bez bližšího zdůvodnění. Teprve po ohrazení se stěžovatelky policista sdělil konkrétní zákonný důvod pro prokázání totožnosti. Jsem přesvědčena, **že policista měl svoji výzvu k prokázání totožnosti odůvodnit již napoprvé natolik konkrétním způsobem, aby bylo možno dovést existenci některého ze zákonných důvodů** podle ustanovení § 63 odstavec 2 zákona o Policii České republiky.¹¹

Předpokladem pro předvedení osoby, která odmítá prokázat svou totožnost dle § 63 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., je, že tato má možnost prokázat svou totožnost i jinak, než

---

10 vrchní komisařka odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy

11 obdobně též Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 8. června 2016, sp. zn. 2882/2016/VOP/VBG; dostupné z <http://kvopap:81/KVOPESoSearch/Nalezene/Edit/26483>

předložením občanského průkazu a policista má povinnost poskytnout přiměřenou součinnost.¹²

V řešeném případě se policista dle svých slov soustředil výlučně na prokázání totožnosti předložením občanského průkazu. Ten ale stěžovatelka, patrně i v důsledku bloku vyvolaného vystupováním policistů a nesdělením konkrétního důvodu pro prokázání totožnosti, odmítala předložit. Žádnou nabídku k prokázání totožnosti jiným způsobem policista nevypravil, a dokonce i ve výzvě s výstrahou použití donucovacích prostředků opětovně trval na předložení občanského průkazu. K použití donucovacích prostředků pak došlo i navzdory tomu, že manžel stěžovatelky policistům její identitu sdělil.

Konstatuji tedy, že shledávám pochybení jak v samotném způsobu výzvy k prokázání totožnosti, tak i v tom, že nebyly splněny podmínky pro předvedení stěžovatelky a tím i použití donucovacích prostředků.

Vzhledem k tomu, že v průběhu zákroku došlo i k použití pout (spoutání rukou za zády), musím se krátce vyjádřit i k němu. Jak jsem již uvedla výše, mám za to, že pro použití donucovacích prostředků (a tedy i pout) nebyly splněny obecné předpoklady. I kdyby tomu ale bylo naopak, musím vyjádřit značné pochybnosti nad přiměřeností použití pout vůči ženě narozené v r. 1949 policisty v neprůstředných vestách a cvičených na zvládání skutečně agresivních a konfliktních osob.

Domnívám se, že celá nastalá situace byla jen důsledkem toho, že na místě jako první zasahovali právě příslušníci Pohotovostní motorizované jednotky, kteří se možná již cestou na místo připravovali na střet s agresivním řidičem odjíždějícím od nehody. Když pak na místě zastihli pár v důchodovém věku vracející se z nákupu, nebyli s to „přepnout“ do civilnějšího a především citlivějšího módu. Namísto toho hrozili donucovacími prostředky a dle vyjádření manžela stěžovatelky i zajištěním na 24 hodin. Pochopitelně se v tomto směru mohu mýlit, a pro svou úvahu nemám žádný přímý důkaz, přesto ale vnímám potřebu uvést i tento nepravý pohled na věc.

C.3 Zajištění

Stěžovatelka byla zajištěna v 15:05 hod. dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb.¹³ Zajištění stěžovatelky bylo ukončeno v 18:46 hod. Dle § 26 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb. platí, že policista po pomnutí důvodu zajištění osobu neprodleně propustí, nestanoví-li tento zákon jinak.

Ze spisového materiálu mám za to, že stěžovatelka svou totožnost na služebně prokázala předložením občanského průkazu prakticky ihned poté, co k tomu byla vyzvána. Není však jasné, proč zajištění trvalo více než 3 a půl hodiny. Krom toho, že s ohledem na výše

---

¹² Odmítne-li osoba uvedená v odstavci 2 prokázat svoji totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a policista nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě, je oprávněn osobu předvést k provedení úkonů směřujících ke zjištění její totožnosti. Potřebnou součinnost k prokázání totožnosti policista poskytne způsobem a v rozsahu, který nezmaří účel úkonu.

¹³ Policista je oprávněn zajistit osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci.

uvedené¹⁴ mám za to, že k **zajištění nemělo vůbec dojít, považuji tuto dobu za nepřiměřeně dlouhou.**

K této části dodávám, že délku zajištění stěžovatelka ve svém podání explicitně nenapadala, a pokud by tak učinila, byl by patrně věcně a místně příslušný k jejímu prošetření ředitel Obvodního oddělení policie Praha IV. Přesto ale uvítám vyjádření krajského ředitele i k tomuto bodu.

C.4 Stížnostní postup

Ze spisového materiálu vyplývá, že stěžovatelka si na postup policistů stěžovala ještě v týž den, kdy k události došlo, prakticky ihned po ukončení jejího zajištění. Přesto se však nepodařilo zajistit kamerový záznam ze služebního vozidla. K tomu je k dispozici jen úřední záznam ze dne 26. září 2016 (tedy měsíc po události), v němž npor. Mgr. K., zástupce vedoucího 1. oddělení PMJ, sdělil vrchní komisařce kpt. Bc. B., že dřívější žádosti o zajištění kamerového záznamu nelze vyhovět, neboť ten se uchovává pouze týden, max. 10 dnů. Kdy k telefonické žádosti o zajištění záznamu došlo, není zřejmé. Absence důkazního materiálu však jde zjevně na vrub Policie ČR, protože stěžovatelka objektivně rychleji jednat nemohla. **Konstatuji tedy pochybení na straně Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy spočívající v nezajištění relevantního důkazního materiálu, který byl k dispozici ještě min. 7 dnů od podání stížnosti,** a tím porušení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.¹⁵

Vzhledem k výše popsaným pochybením policistů, **shledávám pochybení Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy i ve vyhodnocení stížnosti jako nedůvodné.**

D. Závěry

Zprávu zasílám řediteli Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovatelce.

Brno 1. února 2017

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

---

¹⁴ viz bod C.2

¹⁵ Nevyplyvá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.